

HSY:n poistosuunnitelma

HSY:n pysyvien vastaavien suunnitelman mukaisten poistojen perusteet 1.1.2025 alkaen

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

PL 100

00066 HSY

puhelin 09 1561 2110

faksi 09 1561 2011

www.hsy.fi**Lisätietoja**

Minna Haapala, puhelin 09 156 11

minna.haapala@hsy.fi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistus	4
3	Poistojen perusta	5
3.1	Käsitteet	5
4	Poistopohjan määrittäminen	6
4.1	Aineettomien hyödykkeiden hankinnat	6
4.2	Aineellisen omaisuuden hankinnat	7
4.3	Rakennukset	7
4.4	Rakennuksen tekniset laitteet	7
4.5	Kiinteät rakenteet ja laitteet	7
4.6	Koneet ja kalusto	7
4.7	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintahintaraja (aktivointiraja)	7
4.8	Rahoitusosuuksien poistaminen hankintamenoista	8
4.9	Perustamis- ja tutkimusmenot, kehittämismenot	8
4.10	Varauksella tai rahaston käytöllä katettu hankintameno	8
4.11	Valmistus omaan käyttöön	9
4.12	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden perusparannusmenojen aktivointi	9
5	Poistomenetelmä	9
6	Poistoaika	10
6.1	Poistolaskennan aloittaminen	10
6.2	Poistoajan muuttaminen	10
6.2.1	Tulontuottamiskyvyn heikkeneminen	11
6.2.2	Pysyvien vastaavien hyödykkeen poistaminen käytöstä, romutus ja myynti	11
6.2.3	Pysyvien vastaavien arvonorotukset	12
6.2.4	Pysyvien vastaavien arvonalentumiset	12
7	Poistosuunnitelman voimaantulo	12
8	Liittyvät ohjeet ja säädökset	12
	Liite 1: HSY:n poistoajat käyttöomaisuusryhmittäin	14

1 Johdanto

Poistoilla tarkoitetaan pitkäaikaisten omaisuuserien (kuten koneet, laitteet ja rakennukset) hankintamenon jakottamista useammalle tilikaudelle, jotta omaisuuserien kustannukset jakautuvat niiden taloudellisille käyttöajoille. Suunnitelman mukaiset poistot tehdään poistosuunnitelman mukaisesti tilikauden tuloksesta riippumatta. Poistoilla on tulosvaikutus, mutta poistot eivät vaikuta kassavirtaan.

Kuntayhtymän poistosuunnitelma perustuu Työ- ja elinkeinoministeriön Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston (KILA) Yleisohjeeseen kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden pysyvien vastaavien kirjaamisesta (KILA 2023). KILA:n antaa kirjanpitolain säännösten soveltamisohjeet.

Kirjanpitolain pääsääntönä on, että poistot tehdään ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. HSY:n hallintosääntö määrittelee, että poistosuunnitelman hyväksyy HSY:n yhtymäkokous. Poistosuunnitelma sisältää tiedot käytettävästä poistomenetelmästä ja poistoajoista.

Suunnitelmapoistot edellyttävät erillistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden seuranta ja poistojen laskentajärjestelmän ylläpitämistä. HSY hallinnoi taseensa pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistolaskentaa kirjanpitojärjestelmänsä käyttöomaisuusrekisterissä. HSY on luokitellut pysyvien vastaavien hyödykkeet käyttöomaisuusryhmiin olennaisuusperiaatteella ja huomioiden annetun viranomaisohjeistuksen ja HSY:n erityispiirteet.

2 Ohjaava lainsäädäntö ja ohjeistus

Tämä ohje kuvaa HSY:n pysyvien vastaavien suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja poistosuunnitelman. Kuntayhtymän poistosuunnitelma perustuu Työ- ja elinkeinoministeriön Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston (KILA) Yleisohjeeseen kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden pysyvien vastaavien kirjaamisesta (KILA 2023). Kuntajaoston tehtävänä on antaa ohjeet kunnille, kuntayhtymille ja hyvinvointialueille kirjanpitolain (KPL) säännösten soveltamisohjeet.

KILA:n antamat ohjeet kuuluvat kirjanpitolain 1 luvun 3§:n edellyttämän hyvän kirjanpitolaitoksen lähteisiin kunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä sekä 3 luvun 2§:n olennaisuusperiaatteeseen ja 3§:n muihin yleisiin tilinpäätösperiaatteisiin. (KILA 2023: 4.) Lisäksi kuntayhtymän kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kuntalakia (Kuntal 112§) ja Valtioneuvoston asetusta kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (525/2020). Poistosuunnitelman hyväksymismenettelystä määritellään kuntayhtymän hallintosäännössä (KILA 2023: 17).

Tämä ohje päivitetään, jos KILA tekee omaan Yleisohjeeseensa sellaisia muutoksia, jota muuttavat tämän ohjeen sisältöä. Muutoin HSY noudattaa aina kulloinkin uusinta KILA:n ohjetta. KILA:n ohje (2023) sisältää tarkat kuvaukset poistopohjan määrittämiseksi (luku 2), poistosuunnitelmasta (luku 3), suunnitelman ylittävistä

poistoista ja poistoeron muutoksesta (luku 4) sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutuksen käsittelystä (luku 5), kirjanpidosta (luku 6) ja niitä koskevista tilinpäätöstiedoista (luku 7). (KILA 2023.)

Suunnitelman mukainen poistaminen edellyttää hyödykkeiden hankintamenon kirjaamista ennalta laaditun suunnitelman mukaan järjestelmällisesti kuluksi. Poistot tulee tehdä suunnitelman mukaisesti tilikauden tuloksesta riippumatta. (KILA 2023, 19.)

Suunnitelman mukaiset ja lisäpoistot, arvonalentumiset ja niiden palautukset sekä poistoeron muutokset esitetään tuloslaskelmassa kunnan tilinpäätöstiedoista annetun asetuksen mukaisesti (KILA 2023, 29; asetus 525/2020).

Jos poistosuunnitelman muutos vaikuttaa olennaisesti tilinpäätöksessä kunnan toiminnan tuloksesta tai taloudellisesta asemasta annettavaan kuvaan, ilmoitetaan siitä tilinpäätöksen liitetietona (KILA 2023, 23).

3 Poistojen perusta

3.1 Käsitteet

Pysyvät vastaavat

Taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteella. Pysyviä ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut vastaavien erät ovat vaihtuvia. Kuntayhtymän pysyviä vastaavia ovat tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat jatkuvasti tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset. (KILA 2023, 5.)

Hankintameno

Suunnitelmapoistojen pohjana on pysyvien vastaavien hankintameno. Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot. Hyödykkeen hankintamenoon luetaan pääsääntöisesti sen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot (KPL 4:5.1§). Varsinaisen ostohinnan lisäksi hankintamenoon sisällytetään esimerkiksi rahti-, maahantuonti- ja asennusmenot. Mahdolliset saadut alennukset vähentävät hankintamenoa. Hankintamenoon ei lueta palautettavaa arvonalisäveroa. (KILA 2023: 9.)

Hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot. Kohtuullinen osuus hankinnan ja valmistuksen välillisistä menoista saadaan lukea hyödykkeen hankintamenoon siltä osin kuin nämä menot kohdistuvat tuotantajaksoon. Nämä välilliset menot on voitava selvittää kustannuslaskelman tai -laskelmien avulla. Tällaisia menoja ovat yleensä varastoinnin ja muiden materiaalitoimintojen kiinteät menot, tuotantotoiminnan palkka- ja sosiaalimenot, tuotantolaitoksen hallintomenot kuten vakuutusmaksut sekä valmistustoiminnassa käytettävien pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistot. Aktivoitavissa olevat välilliset menot ovat ominaisia valmistustoiminnassa. Omaan käyttöön valmistettu hyödyke voi

olla aineellinen tai aineeton. Hyödykkeen tuotantoon kohdistettavissa olevan lainan korkomenot tuotantojaksolta saadaan lukea hankintamenuun. (KILA 2023: 5,10.)

Poisto, aktivointi

Poistosuunnitelma koskee pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenuja. Hankintamenu poistetaan tuloksesta merkitsemällä se suunnitelman mukaan kuluksi kullekin tilikaudelle hyödykkeen vaikutusaikana (*poisto*). Tilikaudelle kuuluvalla poistolla vähennetty jäännös hankintamenusta merkitään pysyviin vastaaviin taseessa (*aktivointi*). (KILA 2023: 8.)

Jäännösarvo

Suunnitelmapoistoina kirjataan kuluksi pysyvien vastaavien hankintamenu ja ennakoitun jäännösarvon erotus. Jäännösarvon määrittelyssä noudatetaan varovaisuuden periaatetta. Hyödykkeen pitoajan päätyttyä sen käytöstä poistamisesta syntyviä menuja ei voida lukea hyödykkeen poistopohjaan vaan ne on kirjattava kuluksi. Tällaisia kuluksi kirjattavia menuja ovat esimerkiksi pysyvien vastaavien sijaintipaikan alkuperäiseen tilaan palauttamisesta aiheutuvat purkamisen ja poistamisen sekä maa-alueen kunnostamisen aiheuttamat menot. Tulevaisuudessa toteutuvat taloudelliset menetykset otetaan huomioon kirjanpitolain mukaisesti pakollisena varauksena (KILA 2023: 13–14.)

4 Poistopohjan määrittäminen

Yleisten tilinpäätösperiaatteiden mukaan kukin hyödyke ja tase-eriin merkittävä erä tulee arvostaa erikseen. Suunnitelmapoistot tulee laskea lähtökohtaisesti kullekin hyödykkeelle erikseen, mutta poistosuunnitelma voidaan kuitenkin laatia siten, että aineelliset ja aineettomat hyödykkeet jaotellaan olennaisuuden periaatetta noudattaen poistoajan ja poistomenetelmän perusteella ryhmiin. Suunnitelmapoistojen perusteet määritellään tällöin ainoastaan ryhmäkohtaisesti. Poistokohteiden ryhmittelyn lähtökohtana pidetään kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston taseen esittämisestä antaman yleisohjeen mukaista pysyvien vastaavien hyödykkeiden ryhmittelyä. (KILA 2023: 12, 21.)

4.1 Aineettomien hyödykkeiden hankinnat

Aineettomien oikeuksien ryhmään kuuluvat muun muassa vastikkeellisesti hankitut toimitukset, patentit, tekijänoikeudet ja tavaramerkkioikeudet, liikenneluvat ja muut vastaavat oikeudet. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenuja aktivoitaessa tulee arvioida erikseen hyödykkeen tulontuottamiskyky tai arvo palvelutoiminnan kannalta varovaisuuden periaatetta noudattaen. (KILA 2023: 16–17.)

Muita pitkävaikutteisia menuja aiheutuu tietojärjestelmien hankinnasta ja muista useamman kuin yhden tilikauden aikana vaikuttavista hyödykkeistä, jotka eivät ole kuitenkaan erikseen luovutettavissa. Muita pitkävaikutteisia menuja ovat myös vuokrakiinteistöjen tai huoneistojen perusparannusmenot sekä tietojärjestelmien hankintamenu.

Vuokrakiinteistöissä tehtävät perusparannukset poistetaan yksilöllisen hankekohtaisen arvioinnin perusteella maksimissaan 5 vuoden kuluessa, tai mikäli vuokrasopimus on tätä lyhyempi, vuokrasopimuskauden kuluessa. Samoin kuntayhtymän omistamien osakehuoneistoihin tehtävät perusparannukset poistetaan 5 vuoden poistoajalla.

4.2 Aineellisen omaisuuden hankinnat

Kirjanpitolain 5.5.1 §:n mukaan pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisen omaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

4.3 Rakennukset

Rakennuskuluihin kuuluvat rakennuttamis- ja suunnittelukulut, varsinaiset rakennuskulut, lupa- ja viranomaismaksut. Rakennuksen hankintahintaan luetaan myös sellaiset tekniset laitteet, joiden taloudellinen pitoaika on sama kuin rakennuksen ja joiden uusiminen tehdään yleensä rakennuksen muun peruskorjauksen yhteydessä. Tällaisia ovat esimerkiksi vesi- ja viemäriputkisto ja sähköverkosto.

4.4 Rakennuksen tekniset laitteet

Rakennuksen teknisten laitteiden kuten hissien, ilmanvaihto-, lämmitys- ja jäähdytyslaitteistojen sekä keskusantennien hankintameno lasketaan mukaan rakennusrungon hankintamenoon. Poistosuunnitelmaa laadittaessa otetaan kuitenkin huomioon, että ns. teknisiä laitteita joudutaan uusimaan nopeammin kuin rakennusrunkoa. Laitteen hintaan lasketaan myös tarvittavat rakennus- ja asennustyöt.

4.5 Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet kuten tekniset luolat, tunnelit, tiet, puistot, paikoitusalueet, vesi- ja viemäriverkot sekä muiden vastaavien rakenteiden hankintamenot esitetään omana taseryhmänään.

4.6 Koneet ja kalusto

Laitteen hankintamenoon lasketaan myös laitteen edellyttämät rakennus- ja asennustyöt sekä laitteen asennuksen yhteydessä tehtävät mahdolliset purkutyöt. Koneille ja laitteille on tyypillistä, ettei niitä tarvita rakennuksen toiminnallisuuden vuoksi, vaan ne liittyvät varsinaiseen toimintaan. Laitteet voivat olla myös kiinnitettyinä tai kytkettyinä rakennukseen.

4.7 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintahintaraja (aktivointiraja)

Olenaisuuden ja varovaisuuden periaatteet huomioon ottaen voidaan vähäarvoisten aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjata kirjanpidossa

kokonaisuudessaan käyttöönottotilikauden kuluksi, vaikka niiden odotetaan tuottavan tuloa useamman tilikauden aikana. Vähäarvoisena hankintamenona pidetään enintään hankintaa, jossa hankintameno ennen rahoitusosuuden vähentämistä alittaa 10.000 euroa (pienhankinta). (KILA 2023: 16.)

Hyödykkeiden hankintameno aktivoidaan, kun arvonlisäverolla vähennetty hankintameno on vähintään 10.000 euroa ja pitoaika vähintään 3 vuotta tai pidempi. Mikäli hankinta koostuu useasta eri osasta, joiden yhteenlaskettu hankintameno on vähintään aktivointirajan ylittävä, se viedään käyttöomaisuuteen ja kirjataan poistosuunnitelman mukaisina poistoina kuluksi. Aktivointirajan alittavat hankinnat kirjataan suoraan hankintavuoden kuluksi.

4.8 Rahoitusosuuksien poistaminen hankintamenosta

Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintaan saatu valtionosuus, investointiavustus, tai muu rahoitusosuus kuten jäsenkuntien ulkopuolisten kuntien osuus kirjataan hankintamenon vähennykseksi. Kirjaamisen edellytyksenä on, että antaja on kohdistanut sen tiettyyn hankintamenuun. Tällöin poistolaskennassa poistopohjana pidetään saadulla avustuksella vähennettyä hankintamenon määrää. (KILA 2023: 14.)

Rahoituslaskelmassa ja taseen vastaavia koskevissa liitetiedoissa ilmoitetaan olennaisuuden periaatetta noudattaen pysyvien vastaavien hyödykkeen koko hankintameno ja siitä valtionosuudella, investointiavustuksella tai muulla rahoitusosuudella katettu määrä.

4.9 Perustamis- ja tutkimusmenot, kehittämismenot

Perustamis- ja tutkimusmenot kirjataan aina tilikauden kuluksi. (KILA 2023, 16).

Kehittämismenojen aktivoinnissa noudatetaan erityistä varovaisuutta. Kehittämismenot saadaan aktivoida, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Jollei kirjanpitovelvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, on kehittämismenot poistettava enintään kymmenessä vuodessa. (KILA 2023: 8–9.)

4.10 Varauksella tai rahaston käytöllä katettu hankintameno

Kuntayhtymän tilinpäätöksessä saadaan kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja silloin kuin investoinnin hankintamenoa varten on aikaisemmin tehty investointivaraus (KILA 2023: 7).

Kun pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenoa katetaan investointivarauksella tai rahastolla, suunnitelmapoistojen arvoperustana on hyödykkeen koko hankintameno. Käytettäessä varausta tai rahastoa hankintamenon kattamiseen kirjataan tuloslaskelmaan varauksella tai rahastolla katetun hankintamenon osan suuruinen poistoeron muutos. Taseen poistoero tuloutuu myöhempinä tilikausina, kun sitä puretaan samassa suhteessa kuin hyödykkeestä kirjataan suunnitelman mukaisia poistoja. (KILA 2023; 15.)

4.11 Valmistus omaan käyttöön

Kuntayhtymän valmistaessa omaan käyttöön pysyvien vastaavien hyödykkeen (esim. rakennuksen tai kiinteän rakenteen) kirjataan sen hankintamenoksi valmistuksen välittömät menot, jotka on voitava selvittää kirjanpitositteisiin perustuvan kirjanpidon tai kustannuslaskelman avulla. Valmistuksessa käytetyt ostetut aineet, tarvikkeet, asennusmenot ja palvelut sekä alihankinnat luetaan osaksi hankintamenoa siten, että ostohinnasta saadut alennukset sekä vähennettävä ja palautettava arvonlisävero vähentävät hankintamenoa luettavien menojen määrää. Hankintamenoa voidaan sisällyttää myös mainittujen menojen rahat ja rakennuslupamaksut. (KILA 2023: 9.)

Hyödykkeen valmistuksessa käytetyn HSY:n palveluksessa olevan henkilön palkka sivukuluineen voidaan sisällyttää vain silloin hankintamenoa, jos hänen työsuoritustensa määrä on kirjanpidossa kohdistettu valmistettavalle hyödykkeelle. Palkkojen kohdennus projektille tulee hoitaa kirjanpidon kautta. Aktivointisiirto käyttömenoista pysyviin vastaaviin tehdään kuukausittain.

4.12 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden perusparannusmenojen aktivointi

Pysyvien vastaavien hyödykkeen perusparannusmeno voidaan joko lisätä sen poistamattomaan hankintamenoa tai kirjata erilliseksi pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenoksi, jolle määritellään oma poistosuunnitelma. Perusparannusmeno poistetaan vaikutusaikana, joka on usein sama kuin perusparannettavan pysyvien vastaavien hyödykkeen jäljellä oleva taloudellinen pitoaika. Jos perusparannusmeno lisää pysyvien vastaavien hyödykkeeseen liittyviä tulonodotuksia tai käyttömahdollisuuksia palvelutuotannossa pidentämällä olennaisesti sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaika, muutetaan poistosuunnitelmaa vastaavasti. (KILA 2023: 15.)

Aktivoitavia ovat ne perusparannusmenot, jotka parantavat hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskykyä. Palveluntuottamiskyvyn voidaan katsoa kasvaneen, jos perusparannus johtaa

- hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvuun
- suoritteiden laadun merkittävään parantumiseen tai
- tuotantoprosessin kustannusten merkittävään vähentymiseen. (KILA 2023: 15.)

Korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuottamiskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää ennallaan, kirjataan yleensä syntymistilikauden kuluksi. (KILA 2023: 15). Vuosi- ja ylläpitokorjaukset käsitellään toimintamenoina.

5 Poistomenetelmä

HSY:n poistomenetelmänä käytetään tasapoistomenetelmää. HSY:n poistoajat käyttöomaisuusryhmittäin esitetään poistosuunnitelman lopussa olevassa taulukossa (Liite 1).

6 Poistoaika

Pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot tulee poistaa vaikutusaikanaan. Pysyvien vastaavien vaikutusajalla tarkoitetaan hyödykkeen taloudellista pitoaikaa. Pysyvien vastaavien hankintameno jaksotetaan poistoina kuluksi pääsääntöisesti sen koko taloudelliselle pitoajalle. Taloudellisen pitoajan päätyttyä on hyödykkeen hankintamenon oltava kokonaan poistettu mahdollista jäännösarvoa lukuun ottamatta. (KILA 2023: 18.)

HSY:llä jäännösarvona käytetään lähtökohtaisesti nollaa, ellei muita erityisen painavia perusteita ole olemassa.

Taloudellisella pitoajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jona pysyvän vastaavan hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kuntaa tuloa tuottamalla tai aikaa, jona hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kunnan palvelujen tuottamista. Pysyvien vastaavien hyödykkeen taloudellinen pitoaika on yleensä lyhyempi kuin sen tekninen pitoaika, joka riippuu hyödykkeen teknisestä käyttökelpoisuudesta kunnan harjoittamassa toiminnassa. (KILA 2023: 18.)

KILA suosittelee poisto-ohjeensa mukaisten poistoaikojen alarajojen käyttämistä, ellei pidemmän poistoajan käyttämiseen ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. (KILA 2023: 18.)

HSY:n poistojen laskemisessa käytettävät hyödykelajikohtaiset poistoajat ovat tämän poistosuunnitelman lopussa olevassa taulukossa.

6.1 Poistolaskennan aloittaminen

Poistot pysyvien vastaavien hankintamenosta aloitetaan, kun hyödyke on otettu käyttöön toiminnassa. Poistoaikaan ei lueta esimerkiksi pysyviin vastaaviin kuuluvien koneiden tavanomaista koekäyttöaikaa. Poikkeuksellisen pitkään jatkuva koekäyttö ei sitä vastoin oikeuta lykkäämään poistojen aloittamista. (KILA 2023: 19.)

Poistojen laskenta aloitetaan hyödykkeen käyttöönoton jälkeen seuraavan kuukauden alusta alkaen. Keskenäisistä hankinnoista ja tilikauden aikana hankitusta hyödykkeestä, jota ei ole vielä otettu käyttöön, ei tehdä poistoja. Hankekokonaisuuksien urakoiden valmistuttua aktivoidaan näin syntyneet hankintamenot, ja poistot aloitetaan seuraavan kuukauden alusta.

6.2 Poistoajan muuttaminen

Poistosuunnitelmaa muutetaan, jos pysyvien vastaavien hyödykkeen tulo-odotukset tai palvelukyky heikkenevät olennaisesti. Vastaavasti voivat tulonodotukset ja palvelutuotantokyvyn paraneminen edellyttää poistosuunnitelman muuttamista. (KILA 2023: 22–23.)

Pysyvien vastaavien poistoaikaa voidaan muuttaa vain, jos alla olevat edellytykset täyttyvät

- perusparannukset johtavat rakennuksen jäljellä olevan taloudellisen käyttöajan olennaiseen pitenemiseen,
- laitteen vara- ja lisäosahankinta pidentää olennaisesti varsinaisen laitteen taloudellista käyttöaikaa,
- pysyvien vastaavien ryhmään kirjatun hyödykkeen käyttöaika olennaisesti lyhenee, esimerkiksi päätetään luopua olemassa olevista tiloista tai laitteista suunniteltua nopeammin.

Asianomaisen toimialan tai tulosalueen johto tekee perustellun päätöksen poistoajan muutoksesta, jonka perusteella muutos viedään HSY:n käyttöomaisuuskirjanpidon rekisteriin. Poistoajan muutostarve käsitellään investointiesityksen yhteydessä ja päätös siitä tehdään osana investointipäätöstä.

Muutos tehdään siten, että aikaisemman poistoajan mukaan poistamatta oleva hankintameno jaksotetaan poistettavaksi muutetun poistoajan mukaan. Poistoajan muuttamista ei oteta huomioon takautuvasti, vaan muutos koskee vain muutostilivuoden ja sitä seuraavien tilivuosien poistoja.

Poistoaikaa lyhennettäessä voidaan joutua tekemään myös kertaluonteinen poisto, jolla hyödykkeen poistamatta oleva hankintameno saatetaan vastaamaan entistä pienempiä tulonodotuksia.

6.2.1 Tulontuottamiskyvyn heikkeneminen

Olennaiset muutokset pysyvien vastaavien tulonodotuksissa tai arvo kuntayhtymän palvelutuotannossa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon poistosuunnitelmaa muuttamalla. Jos tulonodotusten tai arvon palvelutuotannossa pysyväisluonteista alenemista ei ole pystytty ennakoimaan poistosuunnitelmassa, ja tilinpäätöstä laadittaessa havaitaan aktivointiedellytysten lakanneen poistosuunnitelman kohteena olevan pysyvien vastaavien hyödykkeen osan kohdalta kokonaan, kuntayhtymässä on tehtävä kertaluonteinen lisäpoisto.

6.2.2 Pysyvien vastaavien hyödykkeen poistaminen käytöstä, romutus ja myynti

Mikäli hyödyke siirretään normaalista tuotantotoiminnasta varalla olevaksi, suoritetaan sen poistot kuitenkin suunnitelman mukaisesti. Tuotannosta poistetun hyödykkeen jäljellä oleva poistamaton menojännös poistetaan kokonaan sinä tilikautena, jona hyödyke poistetaan käytöstä.

Mikäli hyödyke puretaan (rakennus), romutetaan (laite) tai poistetaan muuten lopullisesti käytöstä kesken sen taloudellisen pitoajan, poistetaan jäljellä oleva hankintameno välittömästi kertapoistolla.

Mikäli hyödyke myydään, lasketaan myyntivoitto ja -tappio hyödykekohtaisesti vähentämällä myyntitulosta hyödykkeen poistamatta oleva hankintameno. Hyödykkeen myyntivuodelta tehdään poistosuunnitelman mukainen poisto luovutusajankohtaan asti täysiltä kuukausilta. Myynnin yhteydessä hyödyke poistetaan HSY:n käyttöomaisuusrekisteristä.

Pysyvien vastaavien myyntiä, esimerkiksi vanhasta laitteesta uuden laitteen hankinnan yhteydessä saatua hyvitystä ei käsitellä hankintamenon vähennyksenä poistetun

hyödykkeen osalta. Pysyviin vastaaviin kirjattavien kuljetusvälineiden myynnin tai vaihdon yhteydessä kirjaukset tehdään bruttona. Tällöin pysyvistä vastaavista kirjataan pois vaihdossa menevä kuljetusväline ja uutena hyödykkeenä pysyviin vastaaviin tulee hankittu ajoneuvo.

6.2.3 Pysyvien vastaavien arvonorotukset

Arvonorotus voidaan toteuttaa, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät samanaikaisesti:

- arvonorotuskohde kuuluu pysyviin vastaaviin,
- arvonorotuskohde on maa- tai vesialue tai arvopaperi, ei kuitenkaan KPL 5:2a §:ssä tarkoitettu rahoitusväline ja
- arvonorotuskohteen todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. (KILA 2023; 10.)

Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, se on peruutettava ja arvonorotusrahoon on vastaavasti alennettava. (KILA 2023; 11.)

Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan maa- tai vesialueen tai arvopaperin todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan merkitä taseeseen johdonmukaisuutta ja erityistä varovaisuutta noudattaen todennäköisen luovutushinnan ja kirjanpitoarvon erotus. Jäljellä olevan hankintamenon ja arvonorotuksen yhteismäärä ei saa ylittää todennäköistä luovutushintaa.

6.2.4 Pysyvien vastaavien arvonalentumiset

Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi (KILA 2023; 12).

Aktivoiduista siirtokelpoisista, mutta ei-palautuskelpoisista liittymismaksuista ei ole suositeltavaa tehdä kirjanpitolain 5.11 §:n mukaisia suunnitelmapoistoja, vaan tarpeen vaatiessa ainoastaan kirjanpitolain 5.13 §:n mukaisia arvonalennuskirjauksia.

7 Poistosuunnitelman voimaantulo

Tämä poistosuunnitelma tulee voimaan 1.1.2025.

8 Liittyvät ohjeet ja säädökset

HSY:n perussopimus (allekirj. 22.10.2019–7.1.2020).

HSY:n hallintosäätö (8.11.2022).

KILA 2023. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto. Työ- ja elinkeinoministeriö. Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän pysyvien vastaavien kirjaamisesta. Yleisohje hyvinvointialueen pysyvien vastaavien kirjaamisesta (kirjanpitolautakunta.fi).

Kirjanpitolaki (1336/1997).

Kuntalaki (10.4.2015/410).

Valtioneuvoston asetus kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (525/2020).

Liite 1: HSY:n poistoajat käyttöomaisuusryhmittäin

Taulukko 1 - HSY:n poistoajat käyttöomaisuusryhmittäin, tasapoistomenetelmä, jäännösarvo nolla.

Hyödyketyyppi	Kom-ryhmä	Nykyinen poistoaika	Uusi poistoaika 1.1.2025	Muutos	KILA:n ohje (1.1.2023)
Aineettomat hyödykkeet	Tutkimus- ja kehittämismenot	5	5	0	2-5
	Tietokone-ohjelmistot, 3 v	3	3	0	2-5
	Tietokone-ohjelmistot, 5 v	5	5	0	2-5
	Muut pitkävaikutteiset menot	5	5	0	2-10
	Muut pitkävaikutteiset menot, kiinteistöjen korjaukset	20	5	-15	5-10
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	ei poistoa	0	ei poistoa
Rakennukset	Hallinto- ja laitosrakennukset	30	20	-10	20-50
	Hallinto- ja laitosrakennukset (siirretty omaisuus)	20	20	0	20-50
	Ilmanlaadunmittausasemat	10	10	0	-
	Tehdas- ja tuotantorakennukset	30	20	-10	20-30
	Tehdas- ja tuotantorakennukset (siirretty omaisuus)	20	20	0	20-30
	Tilapäiset rakennukset	5	5	0	-
	Muut rakennukset	15	15	0	-
Maa- ja vesirakenteet	Tekniset tunnelit ja luolat	50	30	-20	15-30
	Tekniset tunnelit ja luolat (siirretty omaisuus)	30	30	0	15-30
	Tekoallas ja säännöstelyrakenteet	50	30	-20	15-30
	Tekoallas ja säännöstelyrak. (siirretty omaisuus)	30	30	0	15-30
	Kaatopaikat	40	30	-10	15-30
	Muut maa- ja vesirakenteet	30	15	-15	15-30
	Muut maa- ja vesirakenteet (siirretty omaisuus)	20	15	-5	15-30
Johtoverkostot ja -laitteet	Vedenjakeluverkko	40	30	-10	30-40
	Vedenjakeluverkko (siirretty omaisuus)	30	30	0	30-40
	Viemäriverkko	40	30	-10	30-40
	Viemäriverkko (siirretty omaisuus)	30	30	0	30-40
	Sadevesiviemäriverkko	30	30	0	30-40
	Sadevesiviemäriverkko (siirretty omaisuus)	30	30	0	30-40
	Johtoverkostot ja -laitteet	10	10	0	-
	Vedenhankintajärjestelmän rakenteet ja laitteet	20	20	0	30-40
	Vedenhankintajärj. rak. ja laitteet (siirretty omaisuus)	15	15	0	30-40
	Sähköjohdot, muuntosemat, ulkovalaistuslaitteet	15	15	0	15-20
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15	15	0	15-20	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Sähkö-, vesi- yms. laitoskoneet ja laitteet	10	10	0	10-20
	Laitoskoneet ja laitteet (siirretty omaisuus)	7	7	0	10-20
	Vaakalaitteet	10	10	0	10-15
	Muut rakennusten koneet ja laitteet	10	10	0	10-15
	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10	10	0	10-15
Kuljetusvälineet	Henkilö- ja pakettiautot	5	5	0	4-7
	Kuorma-autot	7	7	0	4-7
	Traktorit ja trukit	7	7	0	4-7
	Muut raskaat koneet	10	10	0	10-15
	Muut liikkuvat työkoneet	7	7	0	5-10
	Muut kevyet koneet	5	5	0	5-10
	Muut kuljetusvälineet (siirretty omaisuus)	5	5	0	4-7
Muut koneet ja kalusto	Vesimittarit	10	10	0	-
	Ilmanlaadunmittauslaitteet	7	7	0	-
	Laboratorio- ym. Laitteet	5	5	0	3-5
	ATK-laitteet	3	3	0	3-5
	Jätteen keräily ja kuljetuskalusto	3	3	0	3-5
	Muut koneet ja kalusto	3	3	0	3-5
Muut aineelliset hyödykkeet	Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	ei poistoa	0	ei poistoa
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	ei poistoa	0	ei poistoa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	ei poistoa	0	ei poistoa